

วิชา เรียงความกระทุ้ธรรม

การเรียงความแก้กระทุ้ธรรม เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และความรู้สึก ของผู้เขียนซึ่งได้มาจากการศึกษาวิชาธรรมะ พุทธะ และเบญจศีลเบญจธรรม ว่าสามารถจะถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และความรู้สึกออกไปสู่ผู้อื่นได้ดีหรือไม่

การเรียนรู้วิชาธรรมะ พุทธะ และเบญจศีลเบญจธรรม เปรียบเหมือนนักเรียนไปเก็บเอาดอกไม้ที่ต่างสี ต่างขนาด มากองรวมกันไว้ ส่วนการเรียงความแก้กระทุ้ธรรม เปรียบเหมือนนักเรียนคัดเอาดอกไม้เหล่านั้นมาปักแจกัน จะทำได้สวยงามแค่ไหน ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละคน ที่จะแต่งอย่างไร

ตามหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา การเขียนหรือการพูดที่จัดว่าดีนั้น ต้องเกิดประโยชน์แก่ผู้อ่านหรือผู้ฟัง ๔ ประการ คือ ๑. ได้รับความรู้ความเข้าใจ ๒. เกิดความเลื่อมใสใคร่ปฏิบัติตาม ๓. กล้าทำความดี ๔. มีความบันเทิงใจ ไม่เบื่อหน่าย

๑. ผู้อ่านหรือผู้ฟังจะได้รับความรู้ ความเข้าใจนั้น ผู้เขียนและผู้พูดจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นเป็นอย่างดีเสียก่อน สรุปสั้น ๆ คือ จำได้ เข้าใจชัด ปฏิบัติถูกต้อง

๒. ผู้อ่านหรือผู้ฟังจะเกิดความเลื่อมใส ใคร่ปฏิบัติตาม ผู้เขียนหรือผู้พูดจะต้องชี้แจงให้เห็นโทษของการไม่ปฏิบัติอย่างนั้นว่า ไม่ใช่อะไร

๓. ผู้อ่านหรือผู้ฟังจะกล้าทำความดี ผู้เขียนหรือผู้พูด จะต้องชี้แจงให้เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการปฏิบัติอย่างนั้นว่า ใช่อะไร

๔. ผู้อ่านหรือผู้ฟังจะมีความบันเทิงใจ ไม่เบื่อหน่าย ก็เพราะได้รับความรู้ความเข้าใจ เห็นโทษของการไม่ปฏิบัติ และเห็นคุณประโยชน์ของการปฏิบัตินั้น ๆ นั้นเอง

ฉะนั้น วิชากระทุ้ธรรมจึงเป็นวิชาที่สำคัญน่าศึกษาวิชาหนึ่ง เพราะเป็นการเอาวิชาที่เรียนแล้วมาประติดประต่อให้ได้ใจความสอดคล้องกับกระทุ้ธรรมตามที่สนามหลวงออกมา เป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจ ความคิดและความรู้สึกที่แท้จริงของผู้เขียน และเป็นเหตุให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความคิด และความรู้สึกแก่ผู้อื่นด้วย นักเรียนจึงควรเอาใจใส่ฝึกคิด ฝึกเขียน ฝึกพูดบ่อย ๆ จะได้เป็นคนดีมีความสามารถ โปรดนึกถึงพุทธภาษิตบทหนึ่งอยู่เสมอว่า **ทนต์ เสฏฐัญญ มนุสเสสุ ผู้ฝึกฝนตน (อยู่เสมอ) เป็นผู้ประเสริฐที่สุดในมวลมนุษย์**

หลักเกณฑ์การแต่งกระทั้

ผู้จะแต่งกระทั้ จำเป็นจะต้องทราบหลักเกณฑ์ในการแต่งกระทั้ก่อน หลักเกณฑ์ในการแต่งกระทั้ นั้น ผู้ศึกษาพึงทราบตามที่สนามหลวงแผนกธรรมได้วางเป็นหลักเอาไว้ดังข้อความว่า แต่งอธิบายให้สมเหตุสมผล อ่างสุภายิตอื่นมาประกอบด้วย ๑ ข้อ และบอกชื่อคัมภีร์ที่มาแห่งสุภายิตนั้นด้วย สุภายิตที่อ่างมานั้น ต้องเรียงเชื่อมความให้สนิทติดต่อสมกับกระทั้ตั้ง

ในชั้นนี้ (ธรรมศึกษาชั้นตรี) กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ ๒ หน้า (เว้นบรรทัด) ขึ้นไป

วิธีการแต่งกระทั้

เมื่อทราบหลักเกณฑ์การแต่งกระทั้โดยย่อแล้ว ต่อไปควรทราบวิธีการแต่ง วิธีการแต่งกระทั้มีองค์ประกอบใหญ่ ๆ ๓ อย่าง คือ

๑. คำเริ่มต้น ได้แก่คำว่า “บัดนี้ จักอธิบายขยายความธรรมภายิต ที่ได้ยกขึ้นนิกเขบบท เพื่อเป็นแนวทางแห่งการศึกษา และปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่เวลา” หรือ **อื่นใดตามที่เหมาะสม**
๒. คำขยายความ คืออธิบายเนื้อความแห่งธรรมภายิต ซึ่งเป็นกระทั้ปัญหา พร้อมทั้ง อ่างสุภายิตอื่นมาประกอบอย่างน้อย ๑ ข้อ พร้อมทั้งบอกที่มาให้ถูกต้อง
๓. คำลงท้าย คือ สรุปลงเนื้อความที่ได้อธิบายมาแล้วโดยย่ออีกครั้งหนึ่ง ให้สอดคล้องกับกระทั้ปัญหา จบลงด้วยคำว่า สมกับธรรมภายิตว่า.....หรือ พระพุทธองค์จึงตรัสว่า..... ตามความเหมาะสม (ช่องว่างที่เว้นไว้หมายถึง กระทั้ปัญหาพร้อมทั้งคำแปล)

ข้อควรจำ

๑. เขียนตัวหนังสือลงในกระดาษข้อสอบด้วยตัวบรรจง ครึ่งบรรทัด
๒. ระวังอย่าให้มีรอยลบรอยขีดขีดมากเกินไป ทางที่ดีที่สุดคืออย่ามีเลย มีสติในการเขียน
๓. เว้นบรรทัดทุกครั้งเมื่อขึ้นบรรทัดใหม่
๔. ควรเขียนไม่น้อยกว่า ๓ แผ่น (ไม่รวมหน้าหลัง ยกเว้นกรรมการคุมสอบอนุญาต)
๕. ควรจำสุภายิตที่นำไปแก้ให้ได้อย่างน้อย ๓ สุภายิต เพื่อนำไปใช้ได้สะดวก
๖. ห้าม เขียนชื่อ ที่อยู่ สำนักเรียน ลงในกระดาษข้อสอบเด็ดขาด เขียนปรับตทุกกรณี

โครงร่างแม่แบบการเขียนเรียงความแก้กระถุนธรรม

สามารถนำไปใช้ได้ทุกชั้น ปรับแต่งได้ตามความเหมาะสม

.....สุภายิตตัน.....

(สุภายิตที่ทางสนามหลวงให้มา พร้อมคำแปล)

บัดนี้ ข้าพเจ้าจะอธิบายขยายความแห่งกระถุนธรรมสุภายิตที่ลิขิตไว้ ณ เบื้องต้น พอเป็นแนวทางแห่งการศึกษาและประพฤติปฏิบัติสืบต่อไป

(เรียงความแก้สุภายิตตัน ไม่น้อยกว่า ๗ บรรทัด).....

.....

.....สมดังธรรมสุภายิต ที่มาใน....(ที่มาของสุภายิตเชื่อม)...ว่า

.....สุภายิตเชื่อม.....

(สุภายิตที่นักเรียนท่องเตรียมมา พร้อมคำแปล)

(เรียงความแก้สุภายิตเชื่อม ไม่น้อยกว่า ๗ บรรทัด).....

.....

.....

(สรุปสิ่งที่เขียนมาทั้งหมดโดยย่อ ไม่น้อยกว่า ๕ บรรทัด).....

.....

.....สมดังธรรมสุภายิต ที่ลิขิตไว้ ณ เบื้องต้น ว่า

.....สุภายิตตัน.....

(สุภายิตที่ทางสนามหลวงให้มา พร้อมคำแปล)

ตัวอย่าง กระพุทธธรรม ธรรมศึกษาชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันที่.....พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

สีล โลก อนุตตริ

สีล เป็นเยี่ยมในโลก

บัดนี้ ข้าพเจ้าจะอธิบายขยายความแห่งพระพุทธธรรมสุภาษิตที่ลึกลับไว้ ณ เบื้องต้น พอเป็นแนวทางแห่งการศึกษาและประพฤติปฏิบัติสืบต่อไป

สีล ท่านผู้รู้อธิบายความหมายไว้หลายนัย ดังนี้

๑. สีลนะ แปลว่า ความปกติ หมายความว่า ควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา ให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยดีงาม พ้นจากการเบียดเบียนกัน

และกัน และหมายความว่าสามารถรองรับความดีชั้นสูงทุกอย่าง เหมือนแผ่นดินรองรับของหนักมีมหาสมุทรและภูเขา เป็นต้นเอาไว้ได้ โดยไม่มีความผิดปกติอะไร

๒. สีระ แปลว่า ศีรษะ หมายความว่า เป็นยอดของความดี เหมือนศีรษะเป็นอวัยวะที่อยู่สูงที่สุดของร่างกาย

๓. สีสะ แปลว่า ยิ่งใหญ่ คือมีความสำคัญ หมายความว่า ถ้าขาดศีลเสียแล้วคุณธรรม หรือความเจริญอย่างอื่นก็เกิดไม่ได้

๔. สีตละ แปลว่า มีความเย็น หมายความว่า สีลสร้างความเย็นให้แก่จิตใจ ผู้รักษา และสร้างความร่มเย็นให้แก่สังคม

๕. สีวะ แปลว่า ปลอดภัย หมายความว่า สีล สร้างความไม่มีภัย ความไม่มีเวร และความไม่เบียดเบียนให้แก่สังคมมนุษย์

สีลนั้นเมื่อใครรักษาได้จะทำลายวิติกมกิเลส คือ กิเลสที่ล่วงละเมิดมาทางกาย และ วาจา ทางกาย เช่นการฆ่าสัตว์ ทางวาจา เช่น การพูดเท็จ พร้อมกันนั้นก็ทำให้กาย วาจา และใจ ของผู้นั้นมีความสะอาดพ้นจากการกระทำการพูดและความคิดที่ทำให้ตนเองและผู้อื่นได้รับความทุกข์ความเดือดร้อน เพราะสีลมีความดีอย่างนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงแนะนำ ชาวโลกให้รักษาสีล สมดังธรรมสุภาษิต ที่มาในขุททกนิกาย อิติวุตตะกั ว่า

สีล รุกเขยย เมธาวิ

ผู้มีปัญญาพึงรักษาสีล

อนึ่ง สีลจะเกิดขึ้นได้เพราะอาศัยธรรม ๒ ประการ คือ หิริความละอายแก่ใจในการทำบาปทุจริต และ โอตตปปะ ความสะดุ้งกลัวต่อผลร้ายอันจะเกิดจากการทำบาปทุจริตนั้น

ศีลนั้น ย่อมขาดเพราะเหตุ ๕ ประการ คือ ๑. ลาภ ๒. ยศ ๓. ญาติ ๔. อวัยวะ ๕. ชีวิต หมายความว่า คนที่ทำผิดศีลก็เพราะปรารถนา ๕ อย่างนี้ อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น อยากได้ เงินจึงลักขโมย คดโกง หรือฆ่าเจ้าของทรัพย์ เป็นต้น

บุคคลย่อมรักษาศีลไว้ได้เพราะยึดมั่นสัมปยุตตานุสสติ ว่า บุคคลพึงสละทรัพย์ เพื่อรักษาอวัยวะ พึงสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต พึงสละทั้งทรัพย์ อวัยวะและชีวิตเพื่อรักษาธรรม

ผู้รักษาศีลได้บริสุทธิ์ไม่ให้ขาด ไม่ให้ค้างพร้อย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า จะได้รับอานิสงส์ คือ ผลดีแก่ตน ๕ ประการ คือ ทำให้เกิดทรัพย์ เกียรติศัพท์จรไกล เข้าที่ไหนอาจหาญ สติมั่นไม่ลืมหลง มุ่งตรงทางสวรรค์

จากการพรรณนามาโดยย่อนี้ ทำให้เห็นคุณสมบัติของศีลหลายประการด้วยกัน เช่น

ศีล ควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา ให้เรียบร้อยพ้นจากการเบียดเบียนกัน

ศีล เป็นเครื่องรองรับความสุขความเจริญต่าง ๆ

ศีล สร้างความร่มเย็นให้แก่ชาวโลก

ศีล ให้ความไม่มีภัย ไม่มีเวร และความไม่เบียดเบียนกัน

ศีล ทำให้คนมีความประพฤติทางกาย วาจา ใจ สะอาด

สมดังธรรมสุภาษิต ที่ลึซิดไว้ ณ เบื้องต้นว่า

สีลํ โลกเ ออนุตฺตรํ

ศีลเป็นเยี่ยมในโลก

ดังได้พรรณนามาด้วยประการฉะนี้ ฯ

ธรรมสุภาษิตตัวอย่าง

ททมาโน ปิโย โหติ.

ผู้ให้ ย่อมเป็นที่รัก.

ที่มา : อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต .

สุโข ปุณฺณสุส อจฺจโย.

ความสั่งสมขึ้นซึ่งบุญ นำสุขมาให้.

ที่มา : ขุททกนิกาย ธรรมบท.

ปญฺญา โลกสุสฺมึ ปชฺโชโต

ปัญญา เป็นแสงสว่างในโลก

ที่มา : ขุททกนิกาย ธรรมบท.